

Q.1. Answer in one or two sentences. (Marks- 20)

- a) Define International Law
- b) What is CEDAW?
- c) What is Continental Shelf?
- d) Write two functions of the National Human Rights Commission
- e) What is the object of UNICEF?
- f) Give two landmark judgments on Rights of Women
- g) What is non-intervention?
- h) What is Jus Cogens?
- i) What is mediation?
- j) What is ILO? State two objects of ILO

Q.2) Short Notes (any four) (Marks -20)

- a) Directive Principles of State Policy and Human Rights
- b) Role of NGO's in India and Human rights
- c) American Convention on Human Rights
- d) International Court of Justice
- e) National Commission for Minorities
- f) Human Rights of Prisoners and Indian Constitution

Q.3) Situational Problems (Any Two) (Marks- 12)

- 1) A small girl child was found abandoned on a railway platform. Some travelers informed the Railway Police. The child was taken into custody and sent to Children Home
 - a) What rights are enumerated in the Indian Constitution for children ?
 - b) What is the Indian position on the Convention of Rights of Child ?
- 2) A cyclist on world tour visits India. He aims to explore India through his cycle expedition. After one week he goes missing. His parents come to India to search for him
 - a) Are fundamental rights available to non-citizens? Explain
 - b) In the light of the above situation, explain the duties of the State/Government towards foreign nationals
- 3) Nepal is a land locked state which has no access to sea. There are several such other states in the world that are land-locked states.
 - a) Do the Land locked states enjoy free access to the sea? Explain
 - b) What term is used for the state which allows its territory to be used by the landlocked states?
 - c) Give names of Conventions which provide for use of sea to the land locked states.

munotes.in

Con. 9458-NM-7893-12.

2

Q.4) Answer any Four (Marks- 48)

- 1) Define Human Rights? Explain the role of Supreme Court in upliftment of the Rights of people
- 2) What is a treaty? Discuss the significance of a treaty in International Scenario?
- 3) "Right to clean and healthy environment is a fundamental right" Explain with the help of case laws
- 4) What is Recognition? Write the types of recognition. Discuss with help of examples.
- 5) What is law of sea? State and explain the importance of law of sea in today's political scenario.
- 6) Discuss the sources of International Law.

munotes.in

Con. 9458-NM-7893-12.

3

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

१. खालील प्रश्नांची फक्त एक/दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (प्रत्येकी दोन गुण) :-

२०

- (अ) अंतरराष्ट्रीय कायद्याची व्याख्या लिहा.
- (ब) सीइडीएडब्ल्यू (CEDAW) म्हणजे काय ?
- (क) कॉन्टीनेन्टल शेल्फ म्हणजे काय ?
- (ड) राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग (एनएचआरसी) NHRC ची दोन कार्ये सांगा.
- (इ) युनिसेफ (UNICEF) चे उद्दिष्ट सांगा.
- (फ) महिलांचा अधिकार बाबत दोन प्रसिद्ध केस लॉ सांगा.
- (ग) अहस्तक्षेप (non-intervention) म्हणजे काय ?
- (ह) जस कॉग्नस (Jus Cogens) म्हणजे काय ?
- (य) मध्यस्थी म्हणजे काय ?
- (ज) (ILO) आयएलओ म्हणजे काय ? त्याची दोन उद्दिष्टे सांगा.

२. सहापैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची संक्षिप्त टीपा लिहा :- (प्रत्येकी पाच गुण)

२०

- (अ) डिरेक्टिव्ह प्रिंसीपल्स आणि मानवी हक्क.
- (ब) एनजीओंची (NGO) भारतामधील मानव अधिकार संबंधी भूमिका
- (क) मानव अधिकारासंदर्भातील अमेरिकन अभिसंधी.
- (ड) इंटरनॅशनल कोर्ट ऑफ जस्टीस.
- (इ) अल्पसंख्यांक आयोग.
- (फ) कैद्यांचे मानव अधिकार व भारतीय राज्यघटना.

३. तीनपैकी दोन प्रश्न सोडवा :- (प्रत्येकी सहा गुण)

१२

- (अ) एक लहान मुलगी रेल्वे प्लॅटफॉर्मवर निराधार अवस्थेत सापडली. काही प्रवाश्याने तीला बघून रेल्वे पोलिसांना कळवले. त्या मुलीला मग पोलिसांनी ताब्यात घेऊन "बाल वस्तीगृहात" सोडले.

(१) भारतीय राज्यघटनेमध्ये बालकांचे अधिकारां बाबत माहिती सांगा.

(२) भारत सरकारची "कनव्हेन्शन ऑन राइट ऑफ चाईल्ड" (बालकांचे हक्क अभिसंधी) भूमिका स्पष्ट करा.

- (ब) जगभ्रमण करावयास निघालेला सायकल-स्वार भारताला भेट देतो त्याचा उद्देश भारताचा शोध घेणे असा असतो. एका आठवड्यानंतर तो भारतात हरवतो. त्याचे आई-वडिल त्याचा शोध घेण्यास भारतात येतात.

(१) गैरनागरीकाला भारतीय घटनेमध्ये बहाल केलेल्या मूलभूत अधिकारांचे स्पष्टीकरण द्या.

(२) अशा परिस्थितीत राज्याचे/न्यायव्यवस्थेचे गैरनागरिकांच्या बाबत कर्तव्यांचे

Con. 9458-NM-7893-12.

4

(क) नेपाळ हे एक जमीन बंदिस्त राज्य आहे आणि नेपाळ राज्याला समुद्रतट नाही. जगात अशी अनेक जमीन बंदिस्त राज्य आहेत.

(१) जमीन बंदिस्त राज्यांना समुद्रात जाण्यासाठी अनिर्बंधीत हक्क आहे का ?

(२) जी राज्ये जमीन बंदिस्त राज्यांना आपल्या क्षेत्राचा वापर करून देण्याची परवानगी देतात, अशा राज्यांना काय म्हणतात.

(३) जमीन बंदिस्त राज्यांना समुद्राचा वापर करून देण्याची तरतूद असलेल्या "कनव्हेशन" ह्या बद्दल माहिती द्या.

४. सहापैकी चार सोडवा :- (प्रत्येकी बारा गुण)

४८

(अ) मानव अधिकार म्हणजे काय ? भारतात मानव अधिकारांचे जतन करण्यात सर्वोच्च न्यायालयाची भूमिका सखोल स्पष्ट करा.

(ब) तहाचा अर्थ सांगा. तहाचे महत्त्व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर सांगा.

(क) "स्वच्छ आणि निरोगी पर्यावरण हा एक मुलभूत अधिकार आहे." ह्याचे स्पष्टीकरण केस लॉच्या मदतीने घ्या.

(ड) "मान्यता म्हणजे काय" ? मान्यता देण्याच्या विविध पद्धती बाबत स्पष्टीकरण उदाहरणे देऊन करा.

(इ) समुद्रासंबंधीचा कायदा (लॉ ऑफ सी) ह्याची व्याख्या सध्याच्या राजकीय परिस्थितीत लिहा.

(फ) अंतरराष्ट्रीय कायद्याची उगम स्थाने सांगा.